Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

32 317 JBZ-Raad

Nr. 434 BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 juli 2016

In mijn brief van 29 juni 2016, Kamerstuk 32 317, nr. 426, heb ik u geïnformeerd over de laatste stand van zaken met betrekking tot het *EU US Privacy Shield* (hierna: Shield). Daarbij zond ik u ook de laatste versie van de teksten toe. In mijn brief en in het algemeen overleg dat ik op 6 juli 2016 met de Vaste Commissie voor Veiligheid en Justitie voerde over JBZ Raad van 7 en 8 juli 2016 gaf ik aan dat ik u nog op de hoogte zou stellen van de inhoudelijke verbeteringen en verduidelijkingen in de laatste versie van het Shield en een appreciatie ervan. In deze brief doe ik die toezegging gestand.

Zoals ik u reeds in eerdere brieven berichtte hebben de Artikel 29 Werkgroep, bestaande uit de toezichthouders gegevensbescherming, en de Europees Toezichthouder Gegevensbescherming (EDPS) een groot aantal opmerkingen gemaakt bij het Shield. Zij hebben bij de Commissie aangedrongen opnieuw met de Verenigde Staten het gesprek aan te gaan met het doel verbetering van het Shield te bewerkstelligen. Ook van de zijde van de lidstaten zijn de nodige opmerkingen gemaakt en vele vragen gesteld. De Commissie en de Verenigde Staten hebben deze zorgen serieus genomen. Dat heeft geleid tot een groot aantal verbeteringen in de diverse aanhangsels bij het besluit. Ook zijn vele overwegingen van het ontwerpbesluit geherformuleerd.

Ik geef hieronder kort aan wat de strekking van de wijzigingen is.
- In aanbiedingsbrief van de *Secretary of Commerce* en in de Annexen I, II en III wordt nu expliciet aangegeven dat het Shield ook geldt voor Europese Economische Ruimte (EER). De gelding van het Shield strekt zich daarmee uit tot Noorwegen, IJsland en Liechtenstein. Daarmee wordt bereikt dat het Shield dezelfde territoriale reikwijdte heeft als richtlijn 95/46/EG, het Safe Harbour-arrangement en de Algemene verordening Gegevensbescherming (AVG).
- Over de manier waarop in de context van het Shield betekenis kan worden gegeven aan het recht dat in de EU bestaat voor burgers om

kst-32317-434
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

niet te worden onderworpen aan volledig geautomatiseerde besluitvormingsprocedures konden de Commissie en de Verenigde Staten geen definitieve overeenstemming bereiken. In het Amerikaanse recht blijkt dit recht niet in algemene zin te bestaan, maar is het beperkt tot sommige sectoren, waaronder de kredietverlening. Dat maakte het lastig voor de Verenigde Staten om de wens over deze regel een voorziening in het Shield te treffen zonder meer in te willigen. In Annex I wordt daarom expliciet aangegeven dat het onderwerp geautomatiseerde beslisprocedures in de eerste evaluatie terugkeert.

- Verder zeggen de VS in Annex I toe de Commissie te zullen informeren bij elke wijziging van de interne wetgeving die relevant is voor de toepassing van het Shield.
- In Annex II, onderdeel II, § 3 a en b, zijn nadere verbeteringen aangebracht in de regels voor verdere doorgifte van gegevens uit de VS naar andere derde landen. Verduidelijkt is dat er een inspanningsverplichting bestaat van het bedrijf dat de gegevens uit de EU ontvangt om na te gaan of het in staat is de verantwoordelijkheid voor een verdere doorgifte naar een ander derde land te aanvaarden. Door het desbetreffende bedrijf moet met het bedrijf in het andere derde land een contract worden gesloten over de verdere doorgifte. Geregeld is nu dat in dat contract specifieke op de aard van de individuele verwerking toegesneden maatregelen moeten worden overeengekomen die een bedrijf moet nemen indien het vindt dat het de verantwoordelijkheid voor de consequenties van een verdere doorgifte niet kan dragen.
- In Annex II, onderdeel II, § 5, a en b, is een in de context van het Shield passende invulling gegeven van de bewaartermijnen en voor het verenigbaar gebruik van gegevens voor andere doelen dan waarvoor zij oorspronkelijk zijn verzameld. Verder is, in overeenstemming met richtlijn 95/46/EG en de AVG, de aparte plaats van het gebruik van gegevens voor historische, wetenschappelijke en statistische doeleinden, alsmede de archivering voor publieke doeleinden gemarkeerd. Voorts is de afstemming met het grondrecht op de vrijheid van meningsuiting verduidelijkt, door middel van een verwijzing naar het gebruik van gegevens voor journalistieke doeleinden. Dat laatste was noodzakelijk omdat in de Verenigde Staten het grondrecht op vrijheid van meningsuiting aan zeer weinig beperkingen kan worden onderworpen en dit punt voor de Verenigde Staten bijzonder zwaar woog. Hiertegen bestaat uit Europees en Nederlands perspectief geen enkel bezwaar.
- In Annex III is een nadere regeling getroffen met betrekking tot de bevoegdheden van de Ombudspersoon. Geregeld is dat deze functionaris een inlichtingenrecht heeft jegens de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en dat haar positie deel uitmaakt van een stelsel van toezichthouders in de VS, zoals de *Inspectors-General* bij de diensten en ministeries, en de *Privacy and Civil Liberties Oversight Board*. Verder is geregeld dat de bundeling van uit de EU afkomstige klachten desgewenst ook via de toezichthouders voor gegevensbescherming geregeld kan worden. Daarbij kan een van de toezichthouders als centraal punt worden aangewezen dat het contact met de VS verzorgt.
- Aan Annex IV is een *Attachment* A toegevoegd waarin de *Federal Trade Commission* (FTC) met concrete voorbeelden verduidelijkt hoe het toezicht feitelijk wordt uitgeoefend. Ook wordt verduidelijkt hoe de verhouding is tussen de FTC en het toezicht dat in de VS op deelstaatniveau wordt uitgeoefend.
- Aan Annex VI is een brief van de *General Counsel* van het *Office of the Director of National Intelligence* toegevoegd, waarin hij nader verduidelijkt op welke wijze binnen het geldende rechtsstelsel beperkingen worden aangebracht op de bevoegdheden om gegevens

in bulk te verzamelen. Deze bevoegdheden kunnen volgens deze functionaris binnen het geldende stelsel alleen zodanig worden uitgeoefend dat bulkcollectie geen massale en ongerichte verzameling van gegevens is. Verder wordt in de brief een nadere uiteenzetting gegeven het systeem van administratief, rechterlijk en politiek toezicht in de VS op het opereren van de inlichtingendiensten.
- De overwegingen van het ontwerpuitvoeringsbesluit van de Commissie zijn voor een groot deel herschreven en uitgebreid. In de overwegingen 90, 124, 140 en 146 maakt de Commissie op samenvattende wijze gevolgtrekkingen uit de overwegingen van het arrest van het Hof van Justitie van de EU van 6 oktober 2015 (C-362/14) (Schrems). Verder is in de overwegingen 130 tot en met 135 nader ingegaan op de grondslagen in de wetgeving van de VS om de autoriteiten toegang te verlenen tot doorgegeven gegevens voor doeleinden verband houdend met de rechtshandhaving.

Ik ben van mening dat met deze verbeteringen en verduidelijkingen het Shield in kwalitatief opzicht aan waarde heeft gewonnen. Ik constateer met genoegen dat de adviezen die de Commissie van de Artikel 29 Werkgroep en de Europees Toezichthouder voor Gegevensbescherming ontving serieus zijn genomen en de aanleiding tot die verbeteringen zijn geweest. Ik zie dit met name terug in de verbeteringen in de Annexen I en II, waar sprake is van een betere aansluiting van het Shield aan de geldende richtlijn en de AVG. Dat leidt tot een inhoudelijk meer overtuigende argumentatie dat het Shield voldoet aan de maatstaf «essentially equivalent». Ik constateer met tevredenheid dat de positie van Ombudspersoon is verduidelijkt op een wijze die recht doet aan de zorgen die de Artikel 29 Werkgroep daarover heeft geuit. Ik ben ook tevreden met het feit dat de VS de bereidheid hebben getoond ook de zorg over het verzamelen van gegevens in bulk in de EU te adresseren en daarop te reageren. Op zichzelf veranderen die verduidelijkingen niets aan het bestaan van de bevoegdheden van de overheid van de Verenigde Staten om gegevens te verzamelen. Wel wordt nog eens onderstreept dat het verzamelen van gegevens in bulk en het gebruik dat van die gegevens wordt gemaakt niet gelijkgesteld kan worden met het massaal en ongericht verzamelen van het wereldwijde internetverkeer. Ik constateer met tevredenheid dat de Commissie in tweede instantie toch met de wens van sommige lidstaten, waaronder ook Nederland, om het Shield meer in detail te toetsen aan de overwegingen van het arrest rekening heeft gehouden. Ik ben ervan overtuigd dat deze inspanningen bijdragen aan een succesvolle verdediging van het besluit in rechte, mocht het zover komen. Ik ben de Commissie dankbaar voor het vele werk dat zij onder hoge tijdsdruk heeft verricht. Ik ben de Verenigde Staten dankbaar voor het feit dat zij ook in deze fase van het proces haar verantwoordelijkheid heeft willen blijven nemen.

De uiteindelijke aanvaarding van het Shield door het Artikel 31 Comité vond plaats op 8 juli 2016. Ik verwacht dat de Commissie het besluit op zeer korte termijn, mogelijk al op 12 juli 2016 zal vaststellen. Met bekendmaking van het geheel in het Publicatieblad van de EU (PbEU) zal nog een of twee weken gemoeid zijn. Inwerkingtreding vindt plaats op de twintigste dag na de datum van bekendmaking. In de Verenigde Staten zullen de diverse Annexen binnen dertig dagen na de bekendmaking in het PbEU in het *Federal Register* worden geplaatst. Door die bekendmaking krijgen de verklaringen van de autoriteiten van de Verenigde Staten het karakter van eenzijdig bindende toezeggingen.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
K.H.D.M. Dijkhoff